

Projecte per millorar la gestió dels béns comunals del Pallars Sobirà

- Són terrenys públics, pertanyen als ajuntaments i entitats municipals descentralitzades i dels seus recursos se'n beneficia la comunitat de veïns
- La primera fase recuperarà la delimitació dels termes tradicionals dels pobles de la comarca prèvia a la Llei d'ajuntaments de 1845

L'[Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran \(IDAPA\)](#), ens dependent del Departament de Territori i Sostenibilitat, i la [Fundació del Món Rural](#) impulsen un projecte pilot per millorar la gestió dels béns comunals del Pallars Sobirà i ampliar el rendiment que en treu la comunitat de veïns beneficiària.

Els béns comunals són terrenys (pastures, boscos i muntanyes, entre d'altres) el titular dels quals és l'administració local, en concret, els ajuntaments i les entitats municipals descentralitzades (EMD). El benefici que se'n treu recau en la comunitat de veïns que hi viu —el comú—, que té uns drets i uns deures.

Un sistema medieval

Es tracta d'un sistema d'origen medieval que resultava bàsic per a la subsistència de les petites comunitats agràries. Els béns comunals eren, per exemple, una font de llenya; pastures per al bestiar; aigua; fruits del bosc o fusta per a la construcció; així com molins, recs o ferreries. Les condicions per fer-ne ús i qui en podia gaudir estaven regulades.

Aquests béns comunals eren els terrenys que pertanyien a cada poble. Per tant, en gran mesura coincideixen amb la delimitació dels termes de població que va estar en vigor fins a l'abolició del règim senyorial a principis del segle XIX, quan molts comunals es van posar a la venda o es van privatitzar. Posteriorment, els diversos processos de creació i fusió de municipis del segle XX van accentuar la dissociació entre el bé, la comunitat que n'ha de gaudir i l'ajuntament que l'ha d'administrar. La situació actual dels béns comunals és heterogènia i poc reglamentada.

Grup interdisciplinari per cartografiar els termes

La primera fase per millorar la gestió dels béns comunals al Pallars Sobirà és la confecció d'un mapa dels antics termes de població. Per aconseguir-ho, s'ha creat un grup de treball interdisciplinari format per membres de l'IDAPA, de la Fundació Món Rural, geògrafs de la [Universitat de Lleida \(UdL\)](http://www.udl.cat), historiadors, tècnics forestals del [Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca](http://www.gencat.cat),

representants de l'[Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà](#), del [Consell Comarcal](#) i de l'[Ajuntament de Llavorsí](#).

Establir la metodologia més adequada per realitzar aquest mapa podria servir també per cartografiar els antics termes de població d'altres zones de Catalunya.

Bones pràctiques de gestió de comunals

L'existència del mapa de termes permetrà estudiar els límits dels diversos béns comunals del Pallars Sobirà, recuperar-ne el coneixement local, estudiar el seu encaix amb les diferents figures de protecció mediambiental i, especialment, proposar un decàleg de bones pràctiques per a la seva gestió.

Aquest decàleg tindrà en compte les antigues formes d'explotació (pastures i aprofitament de fusta) però, sobretot, els nous usos. Els aprofitaments per instal·lació de pistes d'esquí, senderisme, recollida de bolets o estesa de línies elèctriques, per exemple, podrien proporcionar nous recursos econòmics a les comunitats de veïns. Un bon model de gestió d'aquests nous usos dels comunals i de les rendes que se'n deriven pot esdevenir una eina de desenvolupament local que ajudi a mantenir població al territori, propiciant noves inversions.

El 60% del bosc de l'Alt Pirineu i Aran, comunal

Fins ara, existeixen pocs estudis sobre els béns comunals a Catalunya gràcies als quals es pugui conèixer la seva extensió o possibilitats de rendiment econòmic. L'IDAPA va realitzar un [informe sobre els comunals de l'Alt Pirineu i Aran](#) l'any 2008. Aquest àmbit inclou la comarca del Pallars Sobirà a més de l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, la Cerdanya i el Conselh Generau d'Aran. A títol d'exemple, el 60% de la superfície forestal de l'Alt Pirineu i Aran és de caràcter comunal. El 86,3% d'aquesta superfície comunal està catalogada d'utilitat pública i el 6,6%, inscrita a nom de societats civils de veïns.

El projecte que hi ha en marxa al Pallars Sobirà servirà també per elaborar recomanacions de gestió segons el tipus d'ús dels comunals. Una vegada enllestits, el mapa de termes de població i l'informe de bones pràctiques es presentaran al territori durant unes jornades.

10 de maig de 2016